Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
HENRIKA SAUGMANDSGAARDA ØE
przedstawiona w dniu 18 września 2019 r.[1]

Sprawa C-176/18

Club de Variedades Vegetales Protegidas
przeciwko
Adolfowi Juanowi Martínezowi Sanchísowi

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Tribunal Supremo (sąd najwyższy, Hiszpania)]

Odesłanie prejudycjalne – Wspólnotowa ochrona odmian roślin – Rozporządzenie (WE) nr 2100/94 – Artykuł 13 ust. 2 i 3 – Skutki ochrony – System ochrony kaskadowej – Uprawianie składników odmiany i zbiory ich owoców – Rozróżnienie pomiędzy działaniami realizowanymi w odniesieniu do składników odmiany a działaniami realizowanymi w odniesieniu do materiału ze zbioru – Pojęcie „nieupoważnionego użytkowania składników odmiany" – Artykuł 95 – Ochrona tymczasowa

I. Wprowadzenie

1. Tribunal Supremo (sąd najwyższy, Hiszpania) w swoim wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zwraca się do Trybunału o dokonanie wykładni art. 13 ust. 2 i 3 rozporządzenia (WE) nr 2100/94 w sprawie wspólnotowego systemu ochrony odmian roślin[2].

2. Wniosek ten został złożony w ramach sporu między organizacją Club de Variedades Vegetales Protegidas (zwaną dalej „CVVP"), podmiotem upoważnionym do ochrony praw posiadacza wspólnotowego prawa do ochrony odmiany drzew mandarynkowych a właścicielem gospodarstwa rolnego. CVVP zarzuca temu właścicielowi, że rozpoczął uprawę drzew owej odmiany chronionej, jak również zebrał i sprzedał owoce, chociaż nie uzyskał zgody ze strony posiadacza praw ani nie zapłacił mu słusznego wynagrodzenia.

3. Sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy w przypadku gdy sadzonki chronionej odmiany zostały nabyte przez rolnika w szkółce w okresie między publikacją wniosku a przyznaniem prawa ochronnego, uprawa tych roślin, a także zbiór owoców i późniejsza ich sprzedaż, wymagają, po pierwsze, zapłaty słusznego wynagrodzenia na rzecz hodowcy w zakresie, w jakim działania te są realizowane w tym okresie, a po drugie, uzyskania zgody ze strony tego hodowcy w zakresie, w jakim nadal są one realizowane po przyznaniu prawa do ochrony.

1 Język oryginału: francuski.

2 Rozporządzenie Rady z dnia 27 lipca 1994 r. (Dz.U. 1994, L 227, s. 1).

II. Ramy prawne

A. Rozporządzenie nr 2100/94

4. Artykuł 5 ust. 2 i 3 rozporządzenia nr 2100/94 stanowi:

„2. Do celów niniejszego rozporządzenia »odmiana« oznacza zbiorowość roślin jednej botanicznej jednostki systematycznej najniższego znanego stopnia, którą, niezależnie od tego, czy w pełni odpowiada warunkom przyznania prawa do odmian roślin, można:

– określić na podstawie przejawianych właściwości wynikających z określonego genotypu lub kombinacji genotypów,

– odróżnić od każdej innej zbiorowości roślin na podstawie przejawiania co najmniej jednej wspomnianej właściwości,

– uznać za jednostkę systematyczną ze względu na jej właściwość rozmnażania się bez zmian.

3. Zbiorowość roślin składa się z całych roślin lub części roślin, o ile te części mogą wytwarzać całe rośliny, zwanych dalej »składnikami odmiany«”.

5. Zgodnie z art. 13 ust. 1–3 tego rozporządzenia:

„1. Wspólnotowe prawo do ochrony odmian roślin wywiera taki skutek, iż posiadaczowi lub posiadaczom wspólnotowego prawa do ochrony odmian roślin, zwanym dalej »posiadaczami«, przysługuje prawo do wykonywania działań wymienionych w ust. 2.

2. Bez uszczerbku dla przepisów art. 15 i 16, następujące działania w odniesieniu do składników odmiany lub materiału ze zbioru odmiany chronionej, zwanych dalej »materiałem«, wymagają upoważnienia [zgody] posiadacza:

a) wytwarzanie lub rozmnażanie (reprodukcja);

b) przygotowanie do rozmnażania;

c) oferowanie do sprzedaży;

d) sprzedaż lub inne wprowadzenie do obrotu;

e) eksport ze Wspólnoty;

f) import do Wspólnoty;

g) przechowywanie do każdego z celów wymienionych w lit. a)–f).

Posiadacz może udzielić swojego upoważnienia [swojej zgody] na określonych warunkach i z ograniczeniami.

3. Przepisy ust. 2 stosuje się do materiału ze zbioru tylko wówczas, jeżeli ten materiał otrzymano w drodze nieupoważnionego użytkowania składników chronionej odmiany i, o ile posiadacz nie miał wystarczającej możliwości wykonywania jego prawa w odniesieniu do wymienionych składników odmiany”.

6. Artykuł 94 wspomnianego rozporządzenia, zatytułowany „Naruszenie", stanowi w ust. 1:

„Każda osoba, która:

a) nie będąc do tego uprawniona podejmuje jedno z działań określonych w art. 13 ust. 2 w odniesieniu do odmiany, na którą przyznano wspólnotowe prawo do ochrony odmian roślin; lub

[…]

może być przedmiotem działania, podjętego przez posiadacza, mającego na celu zaniechanie naruszenia lub wypłatę słusznego wynagrodzenia lub obu".

7. Artykuł 95 tego rozporządzenia, zatytułowany „Działania przed przyznaniem wspólnotowego prawa do ochrony odmian roślin", stanowi, że „[p]osiadacz może żądać słusznego wynagrodzeni[a] od każdej osoby, która w okresie między publikacją wniosku o przyznanie[m] wspólnotowego prawa do ochrony odmian roślin a jego przyznaniem dokonała czynu [podjęła działanie], które był[o]by zabroniony[e] po przyznaniu tego prawa".

B. Konwencja UPOV

8. Unia Europejska jest stroną Międzynarodowej konwencji o ochronie nowych odmian roślin [3], której art. 13, zatytułowany „Tymczasowa ochrona", ma następujące brzmienie:

„Każda z Umawiających się Stron podejmuje odpowiednie środki mające na celu ochronę interesów hodowcy w okresie od złożenia lub ogłoszenia wniosku o przyznanie prawa hodowcy do przyznania tego prawa. Środki takie będą miały taki skutek, że posiadacz prawa hodowcy będzie miał prawo co najmniej do sprawiedliwego wynagrodzenia od jakiekolwiek osoby, która w ww. okresie podjęła działania, które po przyznaniu prawa hodowcy wymagają zgody hodowcy, zgodnie z postanowieniami artykułu 14. Umawiająca się Strona może podjąć środki, które będą miały skutek tylko wobec osób, które hodowca poinformował o złożeniu wniosku".

9. Zgodnie z art. 14 konwencji UPOV:

„1) [*Działania dotyczące materiału siewnego*] *a)* Zgodnie z postanowieniami artykułów 15 i 16 przedstawione poniżej działania dotyczące materiału siewnego chronionej odmiany wymagają zgody hodowcy:

i) produkcja lub reprodukcja (rozmnażanie);

ii) kondycjonowanie materiału siewnego;

iii) wystawianie na sprzedaż;

iv) sprzedaż lub marketing innego rodzaju;

v) wywóz;

vi) przywóz;

3 Podpisanej pod egidą Międzynarodowego Związku Ochrony Nowych Odmian Roślin (UPOV) w dniu 2 grudnia 1961 r. i zrewidowanej w Genewie w dniu 10 listopada 1972 r., w dniu 23 października 1978 r., a także w dniu 19 marca 1991 r. (zwanej dalej „konwencją UPOV"). Unia przystąpiła do tej konwencji decyzją Rady 2005/523/WE z dnia 30 maja 2005 r. zatwierdzającą przystąpienie Wspólnoty Europejskiej do [konwencji UPOV] (Dz.U. 2005, L 192, s. 63).

vii) magazynowanie dla któregokolwiek z celów wymienionych od punktu i) do vi).

b) Hodowca może uzależnić swoją zgodę od spełnienia pewnych warunków i nałożyć ograniczenia.

2) [*Działania dotyczące plonu*] Na mocy postanowień artykułów 15 i 16 działania, o których mowa w punktach i) do vii) ustęp 1 litera a) dotyczące plonu, obejmujące całe rośliny i części roślin, uzyskane w drodze wykorzystania materiału siewnego chronionej odmiany bez zgody hodowcy, wymagają zgody hodowcy, chyba że hodowca wyegzekwował swoje prawo dotyczące przedmiotowego materiału siewnego".

III. Postępowanie główne, pytania prejudycjalne i postępowanie przed Trybunałem

10. W dniu 22 sierpnia 1995 r. spółka Nadorcott Protection SARL złożyła do Wspólnotowego Urzędu Ochrony Odmian Roślin (CPVO) wniosek o przyznanie praw do ochrony odmiany drzew mandarynkowych o nazwie Nadorcott. Wniosek ten został opublikowany w *Dzienniku Urzędowym Wspólnotowego Urzędu Ochrony Odmian Roślin* w dniu 22 lutego 1996 r.

11. CPVO przyznał wnioskowane prawo do ochrony decyzją z dnia 4 października 2004 r., opublikowaną w *Biuletynie Urzędowym Wspólnotowego Urzędu Ochrony Odmian Roślin* z dnia 15 grudnia 2004 r.

12. Federación de Cooperativas Agrícolas Valencianas (federacja spółdzielni rolniczych w Walencji, Hiszpania) zaskarżyła tę decyzję do Izby Odwoławczej CPVO. Odwołanie to miało skutek zawieszający wobec przyznania prawa do ochrony do czasu jego oddalenia decyzją z dnia 8 listopada 2005 r., opublikowaną w *Biuletynie Urzędowym Wspólnotowego Urzędu Ochrony Odmian Roślin* z dnia 15 lutego 2006 r.

13. Decyzja Izby Odwoławczej CPVO została zaskarżona do Sądu Unii Europejskiej. Wniesienie skargi nie miało skutku zawieszającego wobec przyznania prawa do ochrony, zaś sama skarga została oddalona [4].

14. Nadorcott Protection przyznała spółce Carpa Dorada SA wyłączną licencję na prawa do odmiany roślin Nadorcott. Spółka ta powierzyła CVVP, powodowi w postępowaniu głównym, prowadzenie postępowania o naruszenie praw do ochrony przeciwko Adolfowi Juanowi Martínezowi Sanchísowi, pozwanemu w postępowaniu głównym.

15. Alonso Juan Martínez Sanchís jest właścicielem dwóch działek, na których zostało zasadzonych, odpowiednio, 506 drzew odmiany roślin Nadorcott wiosną 2005 r. i 998 drzew tej odmiany wiosną 2006 r. Sadzonki te zostały kupione w szkółce, w placówce dostępnej publicznie, w okresie pomiędzy publikacją wniosku o przyznanie prawa do ochrony tej odmiany a przyznaniem prawa do ochrony w dniu 15 lutego 2006 r. Od tego czasu na działkach tych zostało wymienionych łącznie 100 drzew.

16. CVVP pozwała A.J. Martíneza Sanchísa do sądu o naruszenie prawa posiadacza wspólnotowego prawa do ochrony odmian roślin Nadorcott i jego licencji poprzez sadzenie, szczepienie i komercyjne wykorzystanie drzew tej odmiany. Ściślej rzecz ujmując, CVVP wniosła, po pierwsze, o zastosowanie środka tymczasowego mającego na celu zapewnienie ochrony przed zarzucanymi naruszeniami, mającymi miejsce przed datą przyznania prawa do ochrony wspomnianej odmiany, a po drugie, o stwierdzenie naruszenia praw do odmiany w odniesieniu do działań mających miejsce po tej dacie.

4 Wyrok z dnia 31 stycznia 2008 r., Federación de Cooperativas Agrarias de la Comunidad Valenciana/CPVO – Nador Cott Protection (Nadorcott) (T-95/06, EU:T:2008:25).

Poza ustaleniem naruszenia CVVP wnosiła o orzeczenie nakazu zaprzestania wszystkich wymienionych działań, w tym wprowadzania do obrotu owoców drzew chronionej odmiany. Domagała się ponadto naprawienia szkody, którą, jak podnosi, poniosła z powodu działań mających miejsce zarówno przed dniem 15 lutego 2006 r., jak i po tym dniu, a także opublikowania przyszłego wyroku.

17. Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo CVVP na tej podstawie, że jej roszczenia uległy przedawnieniu zgodnie z art. 96 rozporządzenia nr 2100/94[5]. Ponadto sąd ten uznał w istocie, że wobec niespełnienia przesłanek przewidzianych w art. 13 ust. 3 tego rozporządzenia posiadacz praw do ochrony nie miał prawa sprzeciwić się realizacji działań w odniesieniu do materiału ze zbioru chronionej odmiany. W związku z tym, zdaniem tego sądu, posiadacz praw nie wykazał, że rozmnażanie drzew mandarynkowych w szkółce miało miejsce bez jego zezwolenia, ani też że nie mógł w sposób wystarczający wykonywać przysługujących mu praw w trakcie fazy rozmnażania rzeczonych składników odmiany.

18. Audiencia (sąd okręgowy, Hiszpania), do którego wniesiono apelację od tego wyroku, stwierdził brak przedawnienia, lecz oddalił apelację co do istoty ze względu na to, że A.J. Martínez Sanchís nabył omawiane sadzonki w placówce dostępnej publicznie przed przyznaniem prawa do ochrony odmiany roślin, w okolicznościach prawnych wskazujących na nabycie zgodne z prawem. W tej sytuacji, zdaniem tego sądu, podlegał on ochronie na mocy art. 85 hiszpańskiego kodeksu handlowego.

19. Od wyroku wydanego w postępowaniu apelacyjnym CVVP wniosła kasację do Tribunal Supremo (sądu najwyższego). Sąd ten postanowieniem z dnia 6 marca 2018 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 7 marca 2018 r., postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy w przypadku, gdy rolnik nabył sadzonki odmiany roślin w szkółce (przedsiębiorstwie osoby trzeciej) i zasadził je zanim przyznanie [wspólnotowego prawa do ochrony] odmiany wywołało skutki, objęcie jego późniejszej działalności polegającej na sukcesywnym zbieraniu plonów z tych drzew ius prohibendi określonym w art. 13 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 2100/94 wymaga spełnienia warunków zawartych w ust. 3 tego artykułu, ponieważ chodzi o »materiał ze zbioru«? Czy też działalność polegająca na zbieraniu plonów powinna być rozumiana jako wytwarzanie lub rozmnażanie odmiany, które prowadzą do powstania »materiału ze zbioru«, i której zakazanie przez posiadacza odmiany roślin nie wymaga spełnienia warunków z ustępu 3 [tego artykułu]?

2) Czy zgodna z art. 13 ust. 3 [rozporządzenia nr 2100/94] jest wykładnia, zgodnie z którą system ochrony kaskadowej dotyczy któregokolwiek z zachowań [działań] wymienionych w ust. 2, które odnoszą się do »materiału ze zbioru«, włącznie z samą czynnością zbioru, czy tylko czynności późniejszych wobec wytworzenia tego materiału ze zbioru, jak przechowywanie lub wprowadzanie do obrotu?

3) Czy w przypadku rozszerzenia ochrony kaskadowej na »materiał ze zbioru«, przewidziany w art. 13 ust. 3 [rozporządzenia nr 2100/94], do spełnienia pierwszego warunku konieczne jest, by nabycie sadzonek nastąpiło po uzyskaniu przez posiadacza wspólnotowego prawa do ochrony odmian roślin czy też wystarczające byłoby posiadanie przez niego ochrony tymczasowej, skoro nabycie miało miejsce w okresie pomiędzy publikacją wniosku [o przyznanie wspólnotowego prawa do ochrony] a momentem, od którego przyznanie [wspólnotowego prawa do ochrony] odmiany roślin wywołało skutki?”.

5 Zgodnie z tym przepisem, „[r]oszczenia na podstawie art. 94 i 95 ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia ostatecznego przyznania wspólnotowego prawa do ochrony odmian roślin i dnia, w którym uprawniony dowiedział się o naruszeniu swego prawa i o osobie, która je naruszyła, a w każdym przypadku po 30 latach od dnia, w którym nastąpiło naruszenie”.

20. CVVP, A.J. Martínez Sanchís, rząd grecki i Komisja Europejska przedstawili Trybunałowi uwagi na piśmie. CVVP, rząd grecki i Komisja były reprezentowane na rozprawie w dniu 16 maja 2019 r. W dniu 15 maja 2019 r. A.J. Martínez Sanchís udzielił odpowiedzi na pytania zadane przez Trybunał w celu przeprowadzenia rozprawy.

IV. Analiza

A. W przedmiocie pytań pierwszego i drugiego

21. Dwa pierwsze pytania prejudycjalne, które przeanalizuję łącznie, dotyczą określenia zakresu stosowania, odpowiednio, art. 13 ust. 2 i 3 rozporządzenia nr 2100/94.

22. Przepisy te określają skutki ochrony odmiany roślin wskutek ustanowienia systemu „ochrony kaskadowej", składającego się z systemu „ochrony pierwotnej", dotyczącego składników odmiany, oraz systemu „ochrony wtórnej", dotyczącego materiału ze zbioru [6].

23. Zgodnie z tym systemem wszystkie działania, o których mowa w art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 2100/94, wymagają, po pierwsze, zgody posiadacza praw do ochrony, jeżeli ich przedmiotem są składniki odmiany jako takie [7]. Pojęcie „składnika odmiany" oznacza zgodnie z art. 5 ust. 3 tego rozporządzenia „całe rośliny", a także „części roślin, o ile te części mogą wytwarzać całe rośliny".

24. Po drugie, art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 2100/94 stanowi, że w przypadku, gdy działania wymienione w ust. 2 tego artykułu dotyczą *materiału ze zbioru*, zgoda posiadacza jest wymagana tylko pod warunkiem spełnienia dwóch przesłanek. Po pierwsze, materiał ze zbioru powinien być uzyskany w wyniku nieupoważnionego użytkowania składników odmiany [8]. Po drugie, hodowca został pozbawiony możliwości wystarczającego wykonywania swojego prawa do tych składników odmiany.

25. Opisane powyżej systemy ochrony pierwotnej i ochrony wtórnej odpowiadają, odpowiednio, systemom ochrony „materiału siewnego" oraz „materiału ze zbioru" ustanowionym w art. 14 ust. 1 i 2 konwencji UPOV, z którego rozporządzenie nr 2100/94 czerpie w znacznym stopniu swoje zapisy. Jak wynika z prac przygotowawczych do tego rozporządzenia i z jego tekstu, system, który ustanawia, opiera się na systemie wprowadzonym przez konwencję UPOV [9]. Wykładnia postanowień tej konwencji ma też zatem znaczenie dla wykładni tego rozporządzenia.

6 Zobacz wyrok z dnia 20 października 2011 r., Greenstar-Kanzi Europe (C-140/10, EU:C:2011:677, pkt 26). Artykuł 13 ust. 4 rozporządzenia nr 2100/94 ustanawia ponadto system, który może być zakwalifikowany jako „ochrona tercjarna", odnoszący się do produktów uzyskanych bezpośrednio z materiału siewnego lub materiału ze zbioru chronionej odmiany. System ten nie ma nic wspólnego z niniejszą sprawą.

7 Pojęcie „posiadacza" wspólnotowego prawa do ochrony odmian roślin, użyte w art. 13 ust. 1–4 rozporządzenia nr 2100/94, różni się od pojęcia „hodowcy", które zostało zdefiniowane w art. 11 tego rozporządzenia jako „osoba, która wyhodowała lub odkryła i rozwinęła odmianę lub jej następca prawny". Osoba, która odkryła i rozwinęła odmianę, odpowiada wyłącznie definicji „hodowcy" przed udzieleniem ochrony, w następstwie którego staje się ona również „posiadaczem" prawa do ochrony.

8 Jak podniosły CVVP i Komisja, pierwszą przesłankę przewidzianą w art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 2100/94 można postrzegać jako szczególny wyraz ogólnej zasady wyczerpania, o której mowa w art. 16 rozporządzenia. Zgodnie z tym przepisem, „[w]spólnotowe prawo do ochrony odmian roślin nie obejmuje działań dotyczących jakiegokolwiek materiału chronionej odmiany […] oraz jakiegokolwiek materiału pochodzącego z wymienionego materiału, który został przekazany osobom trzecim przez posiadacza lub za jego zgodą w jakiejkolwiek części Wspólnoty", chyba że działania te obejmują dalsze rozmnażanie (nieobjęte przekazaniem) składników danej odmiany lub wywóz składników odmiany do celów innych niż konsumpcja do kraju trzeciego, który ich nie chroni.

9 Zobacz wniosek dotyczący rozporządzenia Rady (EWG) Rady w sprawie ustanowienia wspólnotowego systemu ochrony odmian roślin z dnia 30 sierpnia 1990 r., [COM (90) 347 final, s. 2] [tłumaczenie nieoficjalne]. Zobacz także motyw 29 rozporządzenia nr 2100/94.

26. Uściśliwszy powyższe, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia w pytaniach pierwszym i drugim, czy działania polegające na *uprawie* drzew chronionej odmiany oraz na *zbiorze owoców* tych drzew są objęte systemem ochrony pierwotnej, przewidzianym w art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 2100/94 [10], w związku z czym wymagają zgody posiadacza prawa do ochrony, niezależnie od spełnienia przesłanek określonych w ust. 3 tego artykułu [11].

27. Znaczenie tych pytań dla rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym polega ponadto na tym, że pomogą one ustalić, czy działania polegające na *wprowadzaniu do obrotu owoców* zebranych w ten sposób są objęte systemem wtórnej ochrony ustanowionym w art. 13 ust. 3 tego rozporządzenia, mimo że sprzedaż sadzonek A.J. Martínezowi Sanchísowi miała miejsce przed przyznaniem ochrony. To ostatnie zagadnienie ma związek z trzecim pytaniem prejudycjalnym, z którego to powodu zajmę się nim w drugiej części mojej analizy [12].

28. Według CVVP uprawa składników chronionej odmiany i zbiór ich owoców stanowią działanie polegające na „wytwarzaniu" tych składników, co jest objęte ochroną pierwotną, o której mowa w art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 2100/94. Natomiast A.J. Martínez Sanchís, rząd grecki i Komisja są zdania, że ani uprawa, ani zbiory owoców składników chronionej odmiany nie są równoważne z działaniami dokonywanymi wobec tychże składników, objętymi zakresem stosowania systemu ochrony pierwotnej ustanowionego w art. 13 ust. 2 tego rozporządzenia.

29. Podzielam to drugie stanowisko.

30. W tym względzie *brzmienie* art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia 2100/94, jako że odnosi się do działań polegających na wytwarzaniu lub rozmnażaniu składników odmiany – w przeciwieństwie do materiału ze zbioru, o którym mowa w ust. 3 tego artykułu – oznacza, zgodnie z potocznym znaczeniem tych słów, działania, wskutek których powstają nie owoce, lecz nowe składniki odmiany.

31. Nie można przychylić się w tym kontekście do argumentacji przedstawionej przez CVVP, zgodnie z którą pojęcie „wytwarzania" siłą rzeczy musi obejmować działania polegające na uprawie i zbiorze owoców, gdyż w przeciwnym razie pojęcie „rozmnażania" użyte w tym samym przepisie zostałoby wyzute z treści. W mojej ocenie łączne użycie tych dwóch pojęć ma jedynie na celu podkreślenie, że działania, o których mowa w art. 13 ust. 2 lit. a) wspomnianego rozporządzenia, obejmują zarówno rozprzestrzenianie składników roślinnych na drodze wegetatywnej (między innymi przez szczepienie [13]), jak i ich rozmnażanie przez tworzenie nowego materiału genetycznego [14].

10 Pojęcie „uprawy" jest w tym kontekście używane dla określenia zasadzenia składnika odmiany oraz wszystkich działań związanych z utrzymaniem tego składnika, które zmierzają do maksymalizacji produkcji kwiatów i owoców.

11 Oczywiście, o ile prawo to nie zostało wyczerpane na podstawie art. 16 rozporządzenia nr 2100/94. W niniejszej sprawie CVVP podnosi, nie spotykając się ze sprzeciwem innych uczestników postępowania, że prawo posiadacza nie zostało wyczerpane, gdyż nie wyraził on zgody na rozmnażanie drzew mandarynkowych odmiany Nadorcott przez szkółkę.

12 Zobacz pkt 42 i 43 niniejszej opinii.

13 Tak więc w przypadku gdyby A.J. Martínez Sanchís rozprzestrzeniał drzewa odmiany Nadorcott poprzez szczepienie – co, zgodnie z brzmieniem postanowienia odsyłającego, CVVP zarzuca mu w powództwie i z zastrzeżeniem weryfikacji tych informacji przez sąd odsyłający – CVVP mogłaby powoływać się na ochronę pierwotną przewidzianą w art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 2100/94. Pragnę w tym względzie zauważyć, że CVVP nie podniosła już tego zarzutu w postępowaniu przed Trybunałem, a A.J. Martínez Sanchís zaprzecza, że rozmnażał tych składników odmiany w jakiejkolwiek postaci.

14 Zobacz, podobnie, G. Würtenberger, P. van der Kooij, B. Kiewiet i M. Ekvad, *European Union Plant Variety Protection*, wyd. 2, Oxford University Press, Oxford, 2015, s. 128.

32. Ponadto *geneza* konwencji UPOV, w wersji zrewidowanej w 1991 r., wskazuje, że wolą jej autorów było, by nie włączać wykorzystania materiału siewnego w celu produkcji zbiorów do działań, których wykonywanie jest uzależnione od zgody hodowcy. Włączenie jego wykorzystania było jednak przedmiotem szczegółowego zapisu takiej treści w art. 14 ust. 1 lit. a) owej konwencji w postaci zaproponowanej początkowo przez UPOV [15] – który to zapis byłby zresztą niepotrzebny, gdyby znajdujące się w nim również pojęcie „produkcji" obejmowało już takie wykorzystanie [16].

33. W tym względzie liczne propozycje zmian mające na celu uzasadnienie dodania wykorzystania materiału siewnego do produkcji kwiatów ciętych lub owoców do grona działań, o których mowa w art. 14 ust. 1 lit. a) konwencji UPOV w trakcie konferencji dyplomatycznej poświęconej jej przyjęciu spowodowały utworzenie grupy roboczej w celu zbadania tej problematyki [17]. Jak podkreśliła Komisja podczas rozprawy, rzeczona grupa robocza, a następnie autorzy konwencji UPOV, odrzucili te propozycje.

34. W zamian w art. 14 ust. 1 lit. b) tej konwencji (którego treść została odtworzona w ostatnim zdaniu art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 2100/94) postanowiono o uznaniu uprawnienia hodowcy do obwarowania jego zgody na działania, które jej wymagają, pewnymi warunkami i ograniczeniami umownymi [18]. Mogą one dotyczyć, w szczególności, warunków uprawy i zbioru owoców składników roślinnych, których rozmnażanie jest przedmiotem zgody hodowcy [19].

35. W konsekwencji art. 14 ust. 1 lit. a) konwencji UPOV i art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 2100/94 nie przyznają posiadaczowi prawa do ochrony jakiegokolwiek prawa do zakazania wykorzystywania, jako takiego, składników odmiany w celu wytworzenia zbiorów. W reakcji na tę decyzję przyjętą w trakcie konferencji dyplomatycznej Międzynarodowa Wspólnota Hodowców Roślin Ozdobnych i Owocowych Rozmnażanych Bezpłciowo (CIOPORA), „z żalem i goryczą" stwierdziła, że konwencja UPOV w art. 14 ust. 2 (któremu odpowiada, przypomnę, art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 2100/94), „daje hodowcy jedynie pośrednią możliwość – za pośrednictwem kwiatów ciętych lub owoców – kontroli a posteriori materiału rozmnożeniowego, nad którym utracił kontrolę na podstawie art. [14 ust. 1 lit. a) tej konwencji]" [20].

36. W świetle powyższego uważam, że działania polegające na uprawie składników chronionej odmiany i zbiorze ich owoców nie należą do kategorii działań dotyczących składników odmiany, o których mowa w art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 2100/94. W konsekwencji posiadacz nie ma prawa powoływać się na ochronę pierwotną ustanowioną w tym przepisie wobec rolnika, który zrealizował takie działania.

15 Zobacz art. 14 ust. 1 lit. a) ppkt viii) projektu podstawowego przygotowanego przez UPOV [akta Konferencji Dyplomatycznej w sprawie rewizji Międzynarodowej konwencji o ochronie nowych odmian roślin, Genewa, 1991 (zwane dalej „aktami konferencji dyplomatycznej z 1991 r."), dokumenty podstawowe, s. 28, jak również sprawozdania analityczne, pkt 859–876] [tłumaczenie nieoficjalne].

16 Zobacz w tym względzie, w szczególności, akta konferencji dyplomatycznej z 1991 r., sprawozdania analityczne, pkt 1024 i 1534.2.

17 Akta konferencji dyplomatycznej z 1991 r., sprawozdania analityczne, pkt 1005–1030.

18 Akta konferencji dyplomatycznej z 1991 r., sprawozdania analityczne, pkt 1529.2, 1529.3 i 1543. Zobacz także sprawozdanie grupy roboczej znajdujące się wśród dokumentów konferencji (akta konferencji dyplomatycznej z 1991 r., s. 145–148).

19 Na przykład w sprawie, w której wydano wyrok z dnia 20 października 2011 r., Greenstar-Kanzi Europe (C-140/10, EU:C:2011:677, pkt 10), porozumienia między hodowcą chronionej odmiany jabłoni a członkami sieci sprzedaży owoców tej odmiany zawierały „specyfikację" przewidującą ograniczenia dotyczące, między innymi, produkcji tych owoców.

20 Akta konferencji dyplomatycznej z 1991 r., sprawozdania analityczne, pkt 1534.3.

Posiadacz może jednak powołać się na ochronę wtórną, przewidzianą w art. 13 ust. 3 tego rozporządzenia, w celu sprzeciwienia się wykonywaniu wobec materiału ze zbioru działań wymienionych w ust. 2 tego artykułu (takich jak wprowadzanie do obrotu owoców), o ile spełnione są dwie przesłanki wymienione w ust. 3 tego artykułu [21].

B. W przedmiocie pytania trzeciego

37. Trzecie pytanie prejudycjalne dotyczy związku pomiędzy systemem ochrony wtórnej przewidzianym w art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 2100/94 i tymczasowym systemem ochrony ustanowionym w art. 95 tego rozporządzenia. W pytaniu tym sąd odsyłający zmierza do ustalenia, czy w celu spełnienia pierwszej przesłanki wymienionej w art. 13 ust. 3 tego rozporządzenia – zgodnie z którą materiał ze zbioru uzyskano z „nieupoważnionego użytkowania" składników chronionej odmiany – zakup roślin powinien mieć miejsce po przyznaniu ochrony.

38. Na wstępie warto moim zdaniem podkreślić, że rozporządzenie nr 2100/94 wprowadza rozróżnienie pomiędzy systemami „ochrony tymczasowej" i „ochrony ostatecznej" odmian roślin.

39. Systemy te dotyczą środków prawnych, którymi dysponuje hodowca, w przypadku zrealizowania przez osobę trzecią działania, o którym mowa w art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 2100/94. Zgodnie z art. 94 ust. 1 lit. a) tego rozporządzenia hodowca może wnieść powództwo o zaniechanie naruszeń lub o zapłatę słusznego wynagrodzenia wobec każdej osoby, która podjęła takie działania bez jego zgody po przyznaniu mu prawa do ochrony danej odmiany roślin. Artykuł 95 tegoż rozporządzenia przewiduje, że w przypadku, gdy ktoś podejmuje w okresie między publikacją wniosku a przyznaniem prawa do ochrony (zwanym dalej „okresem tymczasowej ochrony") działanie, „któr[e] był[o]by zabroniony[e] po przyznaniu tego prawa", można od tej osoby wymagać jedynie zapłaty słusznego wynagrodzenia [22].

40. Co się tyczy wykładni art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 2100/94, żaden z uczestników postępowania, którzy przedstawili Trybunałowi swoje uwagi, nie kwestionuje, *w pierwszej kolejności*, że zawarte w nim pojęcie „użytkowania" odwołuje się do zrealizowania działania, o którym mowa w ust. 2 tego artykułu [23]. Wniosek ten można łatwo zrozumieć w świetle celu i ogólnej struktury systemu ochrony kaskadowej ustanowionego przez te przepisy. System ten ma bowiem na celu umożliwienie hodowcy dochodzenie prawa do owoców pochodzących ze składników chronionej odmiany, w sytuacji gdy nie jest on w stanie podjąć działań przeciwko osobie, która zrealizowała działanie wymienione w ust. 2 wspomnianego artykułu, w odniesieniu do samych składników odmiany [24].

21 Wniosek ten nie dotyczy prawa posiadacza, do którego odnoszą się CVVP, A.J. Martínez Sanchís oraz Komisja, do sprzeciwienia się działaniom, o których mowa w art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 2100/94, przeprowadzanym na materiale ze zbioru, nawet jeżeli przesłanki określone w ust. 3 tego artykułu nie są spełnione, pod warunkiem że materiał ze zbioru może służyć do rozmnażania [zob. w tym względzie, Rada UPOV, „Noty wyjaśniające na temat działań dotyczących plonów zgodnie z aktem z 1991 r. do konwencji UPOV", 24 października 2013 r. (zwane dalej „notami wyjaśniającymi dotyczącymi plonów"), s. 4, pkt 3]. W takim przypadku materiał ze zbioru stanowi w rzeczywistości również „składnik odmiany" w rozumieniu art. 5 ust. 3 tego rozporządzenia. Jednakże prawa posiadacza są ograniczone przez art. 14 ust. 1 tego rozporządzenia, zgodnie z którym „[n]ie naruszając przepisów art. 13 ust. 2 i w celu ochrony produkcji rolnej rolnicy są upoważnieni do używania do rozmnażania w uprawie polowej materiału ze zbioru uzyskanego w ich własnym gospodarstwie, z uprawy materiału rozmnożeniowego odmiany chronionej wspólnotowym prawem do ochrony odmian roślin, ale niebędącej mieszańcem lub odmianą syntetyczną". W niniejszej sprawie CVVP sprecyzowała, że owoce odmiany Nadorcott nie mogą służyć generowaniu nowych drzew tej odmiany, ponieważ nowe drzewa można uzyskać jedynie za pomocą technik rozmnażania bezpłciowego, takich jak szczepienie.

22 Przepis ten realizuje spoczywający na stronach konwencji UPOV na mocy jej art. 13 obowiązek podjęcia „odpowiednich środków mających na celu ochronę interesów hodowcy w okresie od złożenia lub ogłoszenia wniosku o przyznanie prawa hodowcy do przyznania tego prawa".

23 Zobacz podobnie w odniesieniu do analogicznego przepisu zawartego w art. 14 ust. 2 konwencji UPOV, Rada UPOV, „Wytyczne do redagowania ustaw opartych na akcie z 1991 r. do konwencji UPOV", 6 kwietnia 2017 r. (zwane dalej „wytycznymi Rady UPOV"), s. 57 [tłumaczenie nieoficjalne].

24 Zobacz także w tym względzie akta konferencji dyplomatycznej z 1991 r., sprawozdania analityczne, pkt 915–934.

41. W niniejszej sprawie działania, o których mowa w art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 2100/94, odnoszące się do składników odmiany, których moment zrealizowania jest istotny do celów weryfikacji spełnienia pierwszej przesłanki przewidzianej w ust. 3 tego artykułu, polegają na rozmnażaniu i wprowadzaniu do obrotu sadzonek przez szkółkę (którym odpowiada „nabycie sadzonek" zapisane w treści trzeciego pytania prejudycjalnego). Natomiast z odpowiedzi, którą proponuję udzielić na pytania pierwsze i drugie, wynika, że upraw drzew i zbiór ich owoców nie można zrównać z działaniami dotyczącymi składników odmiany w rozumieniu art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 2100/94.

42. W tym miejscu uwidacznia się związek między z jednej strony tymi dwoma pytaniami, a z drugiej strony trzecim pytaniem sądu odsyłającego. W swojej argumentacji przedstawionej w odpowiedzi na pytania pierwsze i drugie CVVP stara się bowiem wykazać, że pierwsza z przesłanek określonych w art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 2100/94 jest w niniejszej sprawie spełniona w odniesieniu do działania w postaci wprowadzania do obrotu owoców po przyznaniu prawa do ochrony, *niezależnie od odpowiedzi, jaką Trybunał udzieli na trzecie pytanie prejudycjalne*.

43. Stanowisko CVVP sprowadza się do tego, że, podczas gdy rozmnożenie i sprzedaż drzew mandarynkowych przez szkółkę miało miejsce w okresie ochrony tymczasowej, działania w postaci uprawy tych drzew i zbiorów ich owoców przez rolnika trwały po przyznaniu ochrony. Utożsamiając te ostatnie działania z działaniami „wytwarzania" składników odmiany objętych ochroną pierwotną, o których mowa w art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 2100/94, CVVP twierdzi, że uprawa drzew mandarynkowych i zbiory ich owoców stanowiły „nieupoważnione użytkowanie" składników chronionej odmiany w rozumieniu ust. 3 tego artykułu, nawet jeśli pojęcie to obejmowałoby wyłącznie działania podejmowane w odniesieniu do tych składników po przyznaniu ochrony.

44. Argumentacja ta powinna zostać obalona ze względów przedstawionych w mojej analizie pytań prejudycjalnych pierwszego i drugiego.

45. *W drugiej kolejności*, uczestnicy postępowania, którzy przedłożyli uwagi Trybunałowi, toczą natomiast spór co do znaczenia słowa „nieupoważnione", zastosowanego w art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 2100/94.

46. Z jednej strony, według CVVP, nieupoważnione użytkowanie składników odmiany ma miejsce zawsze, gdy działanie, o którym mowa w art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 2100/94, zostaje zrealizowane bez wyrażenia przez hodowcę zgody. CVVP zauważa, że w okresie ochrony tymczasowej hodowca nie jest uprawniony do zakazania takich działań – może on jedynie, na podstawie art. 95 rozporządzenia, żądać słusznego wynagrodzenia. W związku z tym każde działanie tego rodzaju, które zostało zrealizowane w tym okresie, stanowi nieupoważnione użytkowanie, nawet jeśli hodowcy wypłacono słuszne wynagrodzenie, ponieważ ten ostatni nie mógł wyrazić zgody na ich realizację [25].

47. Z drugiej strony A.J. Martínez Sanchís i Komisja podnoszą zasadniczo, że ze względu na to, iż działania wymienione w art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 2100/94 nie wymagają w okresie ochrony tymczasowej uzyskania zgody od hodowcy, działań tych nie można zakwalifikować jako „nieupoważnionego użytkowania" składników odmiany, jeśli zostały one zrealizowane w tym okresie. Komisja twierdzi tytułem pomocniczym, podobnie jak w istocie rząd grecki, że wspomniane działania – o ile zrealizowano je w okresie ochrony tymczasowej – powinny zostać uznane za nieupoważnione, jeżeli nie towarzyszyła im zapłata słusznego wynagrodzenia [26].

25 Innymi słowy, CVVP uważa, że uiszczenie słusznego wynagrodzenia za przeprowadzenie na składnikach odmiany, których dotyczy wniosek o przyznanie ochrony, działania, o którym mowa w art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 2100/94, nie wyczerpuje praw posiadacza do tych składników ani do pochodzącego z nich materiału ze zbioru (zob. w tym względzie przypis 8 do niniejszej opinii).

26 Komisja, mimo iż w swoich uwagach na piśmie zaprezentowała wyłącznie takie stanowisko, w trakcie rozprawy wyjaśniła, że podniosła je wyłącznie tytułem pomocniczym.

48. Zasadność stanowiska, za którym opowiadają się A.J. Martínez Sanchís i Komisja tytułem głównym, wynika jednoznacznie, moim zdaniem, z ogólnej systematyki systemów ochrony tymczasowej i ochrony wtórnej.

49. Przypominam w tym względzie, że prawa, które art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 2100/94 przyznaje posiadaczowi w odniesieniu do materiału ze zbioru, mają charakter uzupełniający w tym znaczeniu, że można się na nie powoływać wyłącznie w sytuacjach, w których hodowca nie mógł wykonywać swoich praw wywodzonych z ust. 2 tego artykułu wobec osoby (w niniejszym przypadku – szkółki), która zrealizowała jedno lub szereg działań, o których mowa w tym przepisie (w tym przypadku, rozmnażanie i wprowadzanie do obrotu), względem składników chronionej odmiany [27].

50. Z tego punktu widzenia pojęcie „nieupoważnionego użytkowania" ma, moim zdaniem, sens tylko wtedy, gdy jedno z działań wymienionych w art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 2100/94 zostało zrealizowane w odniesieniu do składników odmiany bez zgody hodowcy, *mimo że była ono wymagane*. A zatem tylko wtedy, gdy naruszono obowiązek uzyskania zgody hodowcy, ten ostatni może powoływać się na swoje prawa do materiału ze zbioru.

51. Artykuł 95 rozporządzenia nr 2100/94 nie ustanawia zaś systemu uprzedniej zgody, a jedynie system wynagradzania hodowcy [28]. W okresie ochrony tymczasowej hodowca nie jest uprawniony do zakazania działań wymienionych w art. 13 ust. 2 tego rozporządzenia. Zatem ich realizacja, nawet jeśli nie towarzyszy jej zapłata słusznego wynagrodzenia, nie może być utożsamiana z nieupoważnionym użytkowaniem składnika chronionej odmiany, ponieważ nie miała ona miejsca z naruszeniem obowiązku uprzedniego uzyskania zgody.

52. W tym względzie art. 95 rozporządzenia nr 2100/94 przewiduje, że hodowca „może żądać" słusznego wynagrodzenia od każdej osoby, która zrealizowała „działanie, które był[o]by zabroniony[e] po [okresie ochrony tymczasowej]". Zapis ów wskazuje, że żadne działanie – czy to odnoszące się do składników odmiany, czy do materiału ze zbioru – nie wymaga uzyskania zgody ze strony hodowcy przed przyznaniem ostatecznej ochrony. Wynika z niego również, że w okresie tymczasowej ochrony brak zapłaty na rzecz hodowcy słusznego wynagrodzenia nie sprawia, że dane działanie jest niezgodne z prawem jako takie [29]. Skutki ochrony tymczasowej są zatem odmienne od skutków ochrony ostatecznej przewidzianej w art. 94 ust. 1 lit. a) tego rozporządzenia, na którą można się powołać wobec każdej osoby, która „nie będąc do tego uprawniona" realizuje jedno z działań, o których mowa w art. 13 ust. 2 tego rozporządzenia.

53. Co więcej, zgodnie z art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 2100/94 [30] okres ochrony odmian roślin rozpoczyna się *od momentu przyznania prawa do ochrony*. Ochrona ta różni się pod tym kątem od ochrony wynikającej z patentu europejskiego, którego czas trwania liczy się *od momentu złożenia wniosku* [31]. Moim zdaniem okoliczność, że okresu tymczasowej ochrony odmian roślin nie odlicza się od czasu trwania ochrony ostatecznej, lecz dodaje do niego jako odrębną ochronę w interesie

27 Zobacz pkt 35 i 40 niniejszej opinii.

28 System ten wzoruje się na systemie przewidzianym w art. 13 konwencji UPOV. W odniesieniu do genezy tego przepisu, pragnę zauważyć, że ochrona tymczasowa, która najpierw była przedmiotem uprawnienia pozostawionego uznaniu państw stron konwencji UPOV, stanowi dla nich obowiązek dopiero od czasu rewizji konwencji w 1991 r. Prace przygotowawcze, które poprzedziły ową rewizję, nie dostarczają wyjaśnień co do związku między ochroną tymczasową z jednej strony, a ochroną wtórną, również wprowadzoną przy tej okazji, z drugiej strony.

29 Można dokonać pewnego porównania z systemem ustanowionym w art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. 2001, L 167, s. 10). Na mocy tego przepisu państwa członkowskie mogą ustanowić wyjątek od przysługującego podmiotowi praw autorskich prawa do zwielokrotniania w celu umożliwienia zwielokrotnienia na użytek prywatny, pod warunkiem że podmiot prawa otrzyma godziwe wynagrodzenie. W wyroku z dnia 21 kwietnia 2016 r., Austro-Mechana (C-572/14, EU:C:2016:286, pkt 48), Trybunał orzekł, że w zakresie, w jakim państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z tej możliwości, sporządzanie kopii na użytek prywatny na takich nośnikach jest czynnością, na którą prawo krajowe zezwala, chociaż wymaga zapłacenia godziwego wynagrodzenia podmiotowi praw autorskich.

30 Przepis ten powiela treść art. 19 ust. 2 konwencji UPOV.

31 Zobacz art. 63 ust. 1 Konwencji o udzielaniu patentów europejskich, podpisanej w Monachium w dniu 5 października 1973 r., zmienionej w 2000 r.

hodowcy, jest argumentem na rzecz tezy, że zakres stosowania ochrony tymczasowej różni się od zakresu ochrony ostatecznej, ponieważ jedynie ta ostatnia ochrona dotyczy działania dokonywanych w odniesieniu do materiału ze zbioru, ze względu na pierwszą przesłankę określoną w art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 2100/94.

54. Proponowana przeze mnie wykładnia znajduje zresztą potwierdzenie w niektórych dokumentach wyjaśniających przyjętych przez Radę UPOV [32]. Zgodnie z tymi dokumentami pojęcie „wykorzystania bez zgody hodowcy" w rozumieniu art. 14 ust. 2 konwencji UPOV oznacza „działania w odniesieniu do materiału siewnego, wymagające zgody hodowcy będącego posiadaczem prawa […], które to działania zostały dokonane bez uzyskania takiej zgody" [33]. Rada UPOV precyzuje w nich, że zrealizowanie działań bez zgody opiera się na założeniu, że prawo to „zostało przyznane i pozostaje w mocy".

55. W świetle powyższych rozważań uważam, że art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 2100/94 chroni posiadacza tylko w takim zakresie, w jakim działania, o których mowa w ust. 2 tego artykułu, zostały zrealizowane w odniesieniu do składników odmiany bez jego zgody *po przyznaniu prawa do ochrony*.

56. Wykładni tej nie podważa fakt, podkreślony przez CVVP, że wartość ekonomiczna odmian owocowych, takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, sprowadza się zasadniczo do ich zdolności produkowania owoców. Okoliczność ta nie może bowiem podważać architektury systemu ochrony odmian roślin, składającej się przede wszystkim z systemu ochrony pierwotnej składników odmiany, a jedynie pomocniczo, w zakresie, w jakim hodowca nie mógł wykonywać swojego prawa do ochrony pierwotnej, z systemu ochrony wtórnej materiału ze zbioru. W ramach tego systemu ochrony kaskadowej wartość ekonomiczna związana z możliwością zbierania z biegiem lat owoców ze składników odmiany może znaleźć odzwierciedlenie w wysokości określonego przez hodowcę wynagrodzenia („royalties") za działania, o których mowa w art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 2100/94, zrealizowane w odniesieniu do tychże składników.

57. Nie podważa również proponowanej w niniejszej sprawie wykładni argumentacja przedstawiona również przez CVVP, zgodnie z którą taka interpretacja pozwoliłaby wszystkim zainteresowanym na rozmnażanie składników odmiany w okresie ochrony tymczasowej, a następnie kontynuowanie ich eksploatacji bez wynagrodzenia hodowcy. Brak możliwości dochodzenia przez hodowcę swoich praw do materiału ze zbioru na podstawie art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 2100/94 nie stoi bowiem na przeszkodzie żądaniu słusznego wynagrodzenia od szkółkarza, który rozmnożył i wprowadził do obrotu składniki odmiany.

58. Ochrona ta może wprawdzie okazać się nieskuteczna w przypadku niemożności dochodzenia przez hodowcę swoich praw wobec tego ostatniego. Taka konsekwencja wydaje mi się jednak nierozerwalnie związana z równowagą, jaką system ochrony tymczasowej ustanawia między z jednej strony hodowcą a z drugiej strony nabywcą składników odmiany rozmnożonych i wprowadzonych do obrotu w okresie tymczasowej ochrony. Jak w istocie podniosła Komisja, nic nie pozwala uznać, że rozpatrywany system, chociaż ma na celu zachęcenie hodowcy do udostępniania osobom trzecim składników odmiany od momentu opublikowania wniosku o przyznanie ochrony oraz ewentualnego czerpania stąd korzyści handlowych [34], ma zagwarantować, że hodowca, który zdecyduje się postąpić w ten sposób, nie będzie ponosił żadnego ryzyka.

32 Noty wyjaśniające dotyczące plonów, s. 4, pkt 4, jak również wytyczne Rady UPOV, s. 57. Chociaż dokumenty te nie są wiążące, dostarczają użytecznych wskazówek na temat wykładni konwencji UPOV i odpowiadających im przepisów rozporządzenia nr 2100/94.

33 Takie działania również uważane są za dokonane bez zgody, jeżeli nie są zrealizowane zgodnie z ewentualnymi warunkami i zastrzeżeniami określonymi przez posiadacza w zgodzie na podstawie art. 14 ust. 1 lit. b) konwencji UPOV. Zobacz wytyczne Rady UPOV, s. 57. Wydaje się jednak, że z zastosowania w drodze analogii uzasadnienia wyroku z dnia 20 października 2011 r., Greenstar-Kanzi Europe (C-140/10, EU:C:2011:677, pkt 41–43), wynika, iż jedynie nieprzestrzeganie warunków i zastrzeżeń umownych bezpośrednio dotyczących zasadniczych elementów ochrony mogą naruszać zgodę posiadacza prawa do ochrony na potrzeby stosowania art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 2100/94.

34 Zobacz, podobnie, G. Würtenberger, P. van der Kooij, B. Kiewiet i M. Ekvad, *European Union Plant Variety Protection*, op.cit., s. 198.

59. W świetle tych rozważań pierwsza przesłanka przewidziana w art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 2100/94 nie może być spełniona w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym.

60. Po pierwsze bowiem, w zakresie, w jakim działania polegające na rozmnażaniu i wprowadzaniu do obrotu składników odmiany zostały przeprowadzone przez szkółkę przed przyznaniem prawa do ochrony, działania te nie stanowią nieupoważnionego użytkowania tych składników w rozumieniu tego przepisu.

61. Po drugie ze względu na to, że w świetle proponowanej przeze mnie odpowiedzi na pytania pierwsze i drugie działania polegające na uprawie i zbiorze owoców przez rolnika nie należą do zakresu stosowania art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 2100/94, działania te – nawet przeprowadzone po przyznaniu prawa do ochrony – nie mogą też stanowić nieupoważnionego użytkowania składników odmiany.

62. Stwierdzam na tej podstawie, że w przypadku gdy w okresie między publikacją wniosku a przyznaniem wspólnotowego prawa do ochrony odmiany roślin sadzonki tej odmiany zostaną nabyte w szkółce, nabywca może – tak w tym okresie, jak i po jego upływie – swobodnie uprawiać owe sadzonki, a także zbierać i sprzedawać ich owoce.

V. Wnioski

63. W świetle powyższych rozważań, proponuję, aby na pytania prejudycjalne przedłożone przez Tribunal Supremo (sąd najwyższy, Hiszpania) Trybunał odpowiedział w sposób następujący:

1) Artykuł 13 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 2100/94 z dnia 27 lipca 1994 r. w sprawie wspólnotowego systemu ochrony odmian roślin należy interpretować w ten sposób, że działania polegające na uprawie składników chronionej odmiany oraz na zbiorze ich owoców nie należą do kategorii działań wskazanych w tym przepisie, których realizowanie jest uzależnione od zgody posiadacza prawa do ochrony,.

2) Artykuł 13 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 2100/94 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „nieupoważnionego użytkowania" składników chronionej odmiany nie obejmuje działań przeprowadzanych wobec tych składników, takich jak ich rozmnożenie lub wprowadzanie do obrotu w okresie między publikacją wniosku o przyznanie wspólnotowego prawa do ochrony odmian roślin i przyznaniem tego prawa.